

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 46.

Lýsingarprisur fyri petittreglu: 30 oyr. á forsiðuni,
20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 12. novembir 1929.

Kostar kr. 1.50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstodum
og skrivstovu. T. 143.

3. árg.

Tandlæge BREND

træffes 11-5. Telf. 114.

Arbejderregeringen gør Indien til en selvstændig Stat.

Indien skal nu have opfyldt Løfterne, som blev givet af den konservative Regering i 1917. — Da Bonar Law lovede Inderne Selvstyre, blot de vilde kæmpe i Skyttegravene i Frankrig — men senere glemte Løftet.

(Fra vor Korrespondent).

London.

Al politisk Interesse samler sig omkring den Proklamation, som Indiens Vicekonge, Lord Irwin, forleden udstedte om Indiens Forhold til Storbritannien. Særlig en Bemærkning finder man Anledning til at kommentere, nemlig en Udtalelse, der gik ud paa, at Vicekongen var »myndigt til paa Hans Majestæts Regerings Vegne klart at tilkendegive, at efter Regeringens Opfattelse indebærer Erklæringen af 1917, at det naturlige Maal for Indiens forfatningsmæssige Fremskridt bliver Opnaaelsen af Stillingen som Kronland.«

Da Inderne kæmpede i Frankrig.

Erklæringen af 1917, som omtales i Vicekongens Proklamation, er et meget interessant Dokument. Det var et Opraab til det indiske Folk fra Bonar Law, som gik ud paa, at England var parat til — som Belønning til Indien for opofrende Støtte i Verdenskrigen — at give Landet fuldstændigt Selvstyre og give det Rang som Kronland i Lighed med f. Eks. Canada og Australien.

Men da Krigen endte, glemte det konservative England dette Løfte til det indiske Folk. Gang paa Gang er Kravet rejst i Indien, og store Uroligheder har Løftebruddet voldt. Meget Blod er flydt, og det maa derfor hilses med Glæde — som et nyt Skridt frem mod Fred og Forsoning — at den engelske Ar-

bejderregering, forøvrigt i Traad med Vedtagelserne paa internationale Socialistkongresser, nu bebuder Opfyldelsen af det indiske Folks Krav: Indien en selvstændig Stat.

Vort engelske Broderorgan om Sagen.

»Daily Herald« skriver, at Lord Irwins Erklæring er samstemmende med de indiske ledende Politikeres Meninger. Det er en Erklæring af den allerstørste Betydning, men det er ikke nogen Behudelse af en ny Politik; det er kun en Bekræftelse og klarere Fortolkning af den Politik, som der blev slaaet ind paa for 12 Aar siden. I de følgende Aar viste der sig imidlertid i nogle Kredse Tilbøjelighed til at begrænse Erklæringens Rækkevidde. Disse Bestræbelser er en Gang for alle blevet gjort til Skamme med Vicekongens Erklæring nu. Det siges klart og udtrykkeligt, at Maalet for britisk Politik saavel som for Indiens Ærgerrighed maa være, at Indien faar Stilling som Kronland indenfor det britiske Rige. Der er fuldkommen Enighed om Maalet tilstede. Maatte der nu ogsaa finde et godt Samarbejde Sted, naar det gælder om i Praksis at arbejde henimod dette Maal.

Derimod synes der — naturligt nok — at herske en Del Misstemning i den konservative Presse. »Times« udtaler sig kun refererende; men »Morning Post« er meget uvenlig mod Arbejderregeringens Initiativ.

Det store liberale Blad »Manchester Guardian« skriver: Det gode Indtryk af Premierministerens Brev til Simon vil blive i høj Grad forsterket ved den spontane Gentagelse i Vicekongens Proklamation vedrørende Maalet for britisk Politik i Indien. Virkningen har været elektriserende og har fremkaldt Enighed hos alle politiske Partier i Indien.

Der vil nu blive taget fat paa virkelige Forhandlinger om Sagen — en Konference i den Anledning er under Forberedelse.

Den engelske Arbejderregerings Initiativ.

Der er al Grund til at hilse Arbejderregeringens Initiativ paa det udenrigske Omraade med Glæde. Mac Donalds Indgriben i Ægypten og Indien er af meget større Betydning for Verdensfreden, end man maaske ved første Øjekast skulde synes. Baade i Ægypten og Indien har Kommunisterne lagt sig svært i Selen for at komme til at spille en Rolle; men den kloge Politik, som Arbejderregeringen har bragt i Anvendelse overfor Kolonierne, har slaaet Grunden bort under alle de kommunistiske Intriger.

Alt tyder paa, at den lykkelige Haand, som Arbejderregeringen havde til Løsning af de brændende Problemer saavel i Haag som i Washington, ogsaa vil faa smukke Resultater at opvise ved de forestaaende Forhandlinger, som igen skal gøre de gamle Kulturfolk i Østen til en fri og selvstændig Stat.

Den færøske Udstilling i København.

(Telegram til »Føroya Social-Demokrat«).

København, 9.—11.—1929.

Paa Teknologisk Institut afholdes i disse Dage en færøsk Udstilling. Ved Aabningen var bl. a. Statsminister Stauning til Stede.

Paa Udstillingen sælges mange forskellige færøske Ting, og i Udstillingshallen er bygget en nydelig lille færøsk Bolig. Udstillingen har stort Besøg.

Hava tað eins og í Ruslandi, teir vilja taka alt o. s. fr. Tað sær út, sum um J. Patursson hevur fingið javnaðarstevnuna í rangastrápan, og fær tí einki sagt uttan: kommunistar. Hvát veit J. Patursson um Rusland og kommunistar? Hevur J. Patursson granska Sovjetstýrið, um ikki so sum mynstur fyri føroyskt sjálvstýri? Socialistar eru ikki kommunistar, sjálvt um teir hava mangt til felags. Tá nú Jóannes Patursson nýtur stóðu kommunistana til jarðaspurningin í Ruslandi sum skrymsl móti javnaðarmonnum, kundi tað verið áhugavert at sæð eitt syndur uppá skilið har. Eftir javnaðarmanna tykki var tað ikki og kundi tað als ikki talast um at vera kommunistisk, í tí at kommunistar og social-revolutionerir sprungu eitt lið í tí materialistiska søguoppfatan yvir, nevniliga tað kapitalistiska.

Frammanundan kollveltingini 1917 vóru 76,3% av jörðini í tí europeiska Ruslandi í hondum á bóndrinum (Ukraine ikki viðroknað); aftaná kollveltingina 96,3%, ein øking av 20%. Í Ukraine var frammanundan kollveltingini 65,4% í bóndahondum; aftaná 96%, ein øking uppá 30,6%. Áður enn revolutionin byrjaði, var jarðarbrúkið í Ruslandi í ringasta skili. Bóndin nýtti eldganilan reiðskap, ið ikki var tíðarhóskandi, so at Rusland ikki kundi taka kappingina upp við Amerika, sum við sínum »modernaðu« maskinum gjørdi breyðkorni til eina biligari vøru enn tað russiska, so tann sunnasta fornuft má siga einum, at ein kollvelting mátti koma, hvaðani hon so kom frá; hon kom frá verkanum, men mátti eisini nema við bóndurnar. Var henda kollveltingin borin í heim av bóndrum, vildi hon verið óðrvisi. Kommunistarnir meintu, at tað var ognarrætturin til jörðina, ið forði óskilið við sær. Jörðin bleiv gjøgnum arv ústýkkja so smátt, at maður neyvan livdi av henni, nokur kappingarútforsla av korni kundi tí als

Kommunist-trøllið.

Er Jóannes Patursson vorðin sambandsmaður? — Nokur orð um jarðaviðurskiðir í Ruslandi.

»Nú ætla javnaðarmenn at taka kongsjörðina.« ljóðar eins og eitt neyðarróp frá Jóannes Patursson. Hugsio tykkum um, javnaðarmenn eru so frekir, at teir vilja taka frá Danskinum. Eitt so reint sjálvstýrisuppskot hevur aldri verið haft á máli fyrr, so tað má sjálsagt undra mangan mann, at sjálvur sjálvstýriðshøvdingin er ímóti tí. Er alt tó orð og humbukk, ið J. Patursson hevur mata niður í tað føroyska fólk? Hevur J. Patursson og sjálvstýrisflokkin sivið hugsjónirnar frá 1906? Ja, ein má vel spyrja: »Hvor ere nu de store Vovehalse?«

Í Føroyum skulu Føroyingar ráða,« reypa sjálvstýrismenn og seta hesi orð á odda á stevnuskrá síni. Hvussu skulu vit ráða

Føroyum, tá tann føroyska jörðin er í fremmandum hondum? Skulu vit náða fram til sjálvstýri, mugu vit hava fatur á jörðini. Sum teir góðu Føroyingar, teir eru, settu javnaðarmenn uppskot fram um, at kongsjörðin skuldi leggjast inn undir Løttingið, hevur fyrst Løttingið jörðina, so hevur tað føroyska fólk vundið sær væl fram á leið. At Løttingið skuldi fara at okra jörðina burtur, er ikki teinkjandi; tað mátti komið út uppá eitt hesum viðvíkjandi, antin jörðin var í hondum á føroyskum yvirvaldi ella donskum. Men slíkt vilja sjálvstýrismenn ikki hoyra tala um. Tann Jóannes Patursson, ið sýnt seg hevur sum eitt sjálvstýrisreystmenni, skjýtur seg nú undir tað donsku grundlógina. »Mon Fanden skulde være gaaet i Kloster?« Jóannes Patursson hevur sivið sjálvstýrið og eigur tí at vera koyrdur burtur úr sjálvstýrisflokkinum.

Um ikki, so má ein fata sjálvstýrisgøluna sum bert og púrt ein politisk agitátión. »Humbug, det bare Humbug,« sum maðurin segði.

Jóannes Patursson umber seg ikki við at nýta skrymsl, socialistforskrekkilse, kommunisttrøll o. s. fr., eins og O. Efferø; fólk skal ræðast við einum ella øðrum; eitt frálíkt merki uppá, at afturhaldið hevur vundið sess innanfyri sjálvstýrisflokkin. Ofta havi eg høyrð á politiskum fundum, lisið í »Tingakrossi«, har sjálvstýrismenn hava tosað og skrivað um tann ósið, sambandsmenn hava havt, nevniliga at ræða fólk. Nú lata sjálvstýrismenn seg í somu brókurnar. J. P. er fyrsti maður, ið letur seg í tætt av honum nevndu sambandsbrókur, skjýtur seg undir grundlógina, ikki at taka frá Danskinum, og ræðir fólk.

Jóannes Patursson heldur fram, at javnaðarmenn vilja

VID AT LESA oddagrein, sum lögtingsmaður, harra Nyholm Debess hevur skrivað í seinasta »Tingakrossi«, kemur ein at halda henda lögtingsmann vera formyndara fyri øllum teim, ið nakra ábyrgd hava telefonverkinum viðvíkjandi. Harra Debess letur til at standa omanfyri alt — harra Jacobsen, verkstjóra, og Løgtingsins telefonmillumtinganevnd viðroknað. Soleiðis verður ein at hugsa, ið lesur telefonfongrein harra Debessar. Men sjálvaundir er greinin framkomin av sakligum grundum — tað ivast vit ikki í. Og vit hava heldur ikki grundir til at miss-trúgva harra Debess, at hann av sakligum grundum skrivur soleiðis, sum hann ger.

Vit hava, fyri skammari tíð síðani, høyrð harra Debess, á almennum fundi sagt veljarum frá at mál hevur verið framt á tingi seinasta ár, sum var fyrirbeint. Hann hevur sjálsagt ikki víta betur. Nú kemur harra Debess fram í almennum blaði, eins og hann skuldi verið ábyrgdarmaður telefonverksins — hann man neyvan víta betur. Hetta eru sakligar grundir.

Harra Debess hevur verið tingmaður síðan 1918 og er tingmaður enn. Táð hann ikki hevur betri hylling á tí, ið gjørt var í seinasta tingseti, enn hann sjálvur hevur prógvað, so vildi tað verið honum hent at hann fylgdi hesum ráðum:

Harra Debess eigur at venda sær til Landsnevndina, ið for er at geva tingmanni frágreiðu um tingstarv 1929. Her eigur harra Debess at søkja sær kunnugleika um:

- 1) Hvørju mál, ið vóru til viðgerðar á Løgtingi í 1929.
- 2) Hvatið gjørt var við hesi mál.
- 3) Um Løgtingið setti nakrar millumtinganevndir.
- 4) Hvørjar hesar millumtinganevndir eru.
- 5) Hvørjar menn tingið setti í hesar nevndir.
- 6) Um harra Debess er komin í nakra millumtinganevnd.
- 7) Hvørja millumtinganevnd harra Debess er komin í.

Tað hevur nógvan týðning fyri allar veljandi Føroyingar, at Løgtingsmenn hava fulla greiðu á tí, ið fram fer á Føroya Løgtingi og ikki hera ógreið tíðindi frá tingstarvi og rong boð um tingsins samtyktir.